НП35-2
4а
К-Тат. -же
1-15

QADЬNLЬQ

SOTSIALIZM JOLЬNDA

936 s
ART
N 3

Kunde 500,000 papiros japqan staxanovçь Muradasilova arqadaş.

Žurnalnьң bu nomerinde:

Sahife

1. Bejnelxalq 8 mart qadьnlar kuni haqqьnda VKP(в) Merkezij Komitetnin qararь 1
2. *** Komunist qadьnlar kuni . . . . . 2— 5
3. *** Partija biletlerini deniştiryv haqqьnda . . . . . 6— 8
4. Zejtullajeva—bizim staxanovçь qadьnlarьmьz . . . 9
5. Devletşajev, Umerov—zemane cьnlarь 9
6. Torgulov—birinçi vipusk 10
7. Mominova A.—işke 11
8. Çepparova Z.—xajalьm haqiqatqa cevirildi 11
9. Dolgopolova—traktor başьna 1200 gektar 12
10. Useinova—bizim kolxozьmьz qavijleşti 13
11. Ibrahimova—men kolxozьmьznь sevem 13
12. Abduraman—Pariż Kommunasь—MOPR kuni . . . 14—15
13. Amet U.—sel'am (şiir) 15
14. *** Furmanov 16
15. Emirov S.—biz gurlep өsken ceceklermiz . . . . . 17—18
16. Rahatlьq kunimizni nasьl keciremiz 18
17. Doktor Arslanov—abort 19
18. D. Selme—artelniң qonçesi 20

Çymle memleketlerniñ proletarlarь, birleşiniz!

QADЬNLЬQ jolьnda!

CЬQMAQ'A BAŞLAQ'ANЬ 4 JЬL

VKP(в) QORЬM 'OBLAST KOMITETINIÑ ORGANЬ NEŞR ETKEN JAÑЬ-DYNJA REDAKTSIJASЬ

№ 3
1936 s. MART

AJDA BIR KERE CЬQQAN IŞCI KOLXOZNIK QADЬNLARNЬÑ SIJASIJ, ICTIMAIJ VE MEDENIJ ŻURNALЬ

Bejnelxalq 8 mart kommunist qadьnlar kuni haqqьnda

VKP(в) Merkezij Komitetinin qararь

Sovetler Sojuzь emekdarlarь 8 mart bejnelxalq kommunist qadьnlar kunini, sotsializmniñ jañь jeñişleri, işciler ve işci qadьnlarnьñ, kolxoznikler ve kolxoznitsalarnьñ byjyk jaratьçьlьq staxanov koterilişi şaraitьnda qarşьlajlar.

SSSR emekdar qadьnlar, sotsialist japьçьlьqьnьñ bytyn pьtaqlarьnda, sotsialist emegi proizvoditelliginiñ koterilişi oqrьnda, koj xozajstvosьnьñ bereketciliginiñ koterilişi oqrьnda qudretli, bytyn xalq hareketinde byjyk jaratьçьlьq initsiativasь, aktivlik, byjyk emek qahramanlьqь kosterdiler.

Qadьnlar sьralarьndan sanajь ve transportta emekniñ juksek proizvoditelligi oqrьnda kureşte pionerler—Jevdakija ve Marija Vinogradovalar, Odintsova, Sterlocnitsa Nevugasina ve digerleri; dynja rekordlarь bergen, sotsialist cellerniñ juksek bereketciligi oqrьnda kureşte zastrelşcikler—cukyndyr celleri beşjyzçileri—Marija Demcenko ve digerleri, pamuq celleri bereketciligi rekordistkalarь—Ogul' Guzel, Baxbid, Axmanova Taxta-Bibij ve digerleri, jañь koj xozajstvosь texnikasь masterleri (Paşa Angelinanьñ traktor brigadasь) osip cьqtьlar.

Sotsialist qurumь jañь qadьnlar—emek qahramanlarьnь ilerige syrdi ve olarnь bytyn memleketniñ sajoqь ve itibarьnen qaplap aldь. Qadьnlar Osoaviaxim, sanitar otrjadlarь, fizkul'tura teşkil'atlarьnьñ aktiv azalarь olaraq qorcalav işinde ve fizkul'tura hareketinde (ljotcikler, paraşytistkalar—Kameneva, Feodorova, planeristkalar, jengil otletika rekordismenkalarь, otlicnij Voroşilov atьçьlarь, qahraman liza kecitleriniñ qahraman iştirakcileri ve digerleri) soñ dereçe qahramanlьq ve fedakarlьq kosterdiler.

Sovetler Sojuzьnьñ emekdar qadьnlarь, eksploatatsija ve esirlik qurumьnь omyrlyk oqajьp etken memlekette her qadьnnьñ maddij ve medenij dereçesiniñ ileriki osymi sotsialist emeginde onьñ oqajretinden, bilgi, texnikij bilgilerni elde etyv oqrьnda onьñ israrlь kureşine baoqlь oloqanьnь anladьlar.

VKP(в) Merkezij Komiteti qarar bere:

1. Bejnelxalq 8 mart kommunist qadьnlar kunini, kapitalist memleketlerinde qadьnlarnьñ huquqsьzlьqьnь, olar ystine basьp turmaqta oloqan eksploatatsija ve faşizm terrorьnь ve Sovetler Sojuzь qadьnlarьnьñ ekonomik ve huquqij vazijeti ystynligini, sotsializm oqrьnda, medenij, hallь-taqatlь omyr oqrьnda kureşte SSSR qadьnlarьnьñ jeñişlerini ve muvafaqijetlerini kostermeknen kutlevij sijasij kampanija olaraq otkermek.

2. Oblast Komitetleri, kraj komitetleri ve diger partija teşkil'atlarьna, 8 mart kunini, qahraman qadьnlarnь, sanajь, transport, koj xozajstvosь ve qorcalav işiniñ pek belli staxanovçьlarьnь ajrь diqqat ve qocotnen qaplap alaraq, emekdar qadьnlarnьñ aktivligini ekinçi beşjьllьq planьnь eda etyv ve artqacьnen eda etyv oqrьnda ileriki işke mobilizlejerek, xalq bajramь kibi otkermelerini teklif etmek.

Mart 4, 1936-ncь jьlь — VKP(в) Merkezij Komiteti

Taçikstannьn ogde ketken kolxoznikleri ve kolxoznitsalarьnьn soveşcanijesinde iştirak etken pionerka Mamlakat Naxangovaoqa Stalin arqadaş өz resimini вaoqьşlaj. Saoqda: Ene Geldijeva (Fabar merkezij içra komitetiniq reisi ve Turkmen merkezij içra komitetiniq azasь.)

SSSR-de

Qadьnlьq sotsializm jolьnda

❁ *1936-nçь jьlь Mart 8 kuninde Sovetler Sojuzьnьn işçi ve xadimleri arasьnda 8 million qadьn hesap oluna. Bu 8 million qadьnlьq arasьnda jyzlernen ordenliler, staxanovçьlar вardьr. Marija Demcenko, Marusja ve Dusja Vinogradovalar, Angelina, Saibova arqadaşlarnьn adlarь вytyn SSSR-de вellidir.*

Kommunist qadьnlar kuni

Bejnelxalq kommunist qadьnlar kuni – 8 Mart вytyn dynja emekdar qadьnlarьnьn revolytsion вajramьdьr. Bu, proletar вirligini qavileştiryvge, kapitalizmge qarşь kureş qaвilijetini daha zijade arttьruvqa xьzmet etken вajramdьr. Bu, вytyn dynjada işçi ve emekdar kojly qadьnlьqlarnьn revolytsion quvetlerini kosteryv ve kozetyv вajramьdьr.

1936 jьlь kommunist qadьnlar kunini вiz, memleketimizde daha вyjyk jenişlernen qarşьladьq. Sovetler Sojuzьnьn вytyn emekdarlarь вu jьl mart sekizni вyjyk xalq вajramь, sotsializmniq jenişi tantanasь вajramь olaraq japalar. **Lenin-Stalin** partijasьnьn вajraqь altьnda вiz вyjyk jenişler elde ettik.

Bizim memleketimizde jaşamaq qajet zavqlь ve jaxşь oldь. Sovetler Sojuzьnьn qadьnlьqlь dynjada en вaxtlь, en şen, en rahat qadьnlьq oldь. Bizge quvanmaqa şej qajet coq. Memleketimizde sotsializmniq jenmesi, sovet qadьnlьqlьnьn vazijetini tamьrьndan deniştirdi.

Qrьmda

Qadьnlьq sotsializm jolьnda

❁ *Coq milletli Qrьmda sotsializm quruçьlьqlьnьn her ucastkasьndл вiqlernen qadьnlar calьşalar. Bizim Qrьmda aktiv staxanovçьlardan — Safedinova, Emirova Anife, Bondarenko, Moskovets, Vaşcenko, Muradasilova, Bavbekova arqadaşlarnьn adlarь вytyn emekdarlarqa вellidir.*

❁ *20 qьz jolвaşcь komsomol işinde calьşalar. Olardan ekisi rajkom sekretarlarьdьr.*

SSSR-de

❁ *Sovet qadьnlьqь devlet idare apparatlarьnda aktiv calьşьçь olmaqtadьr. Koj sovetleri azalarьnьn 26,2 protsenti, şeher sovetleri azalarьnьn 30,4 protsenti, rajon içra komitetleri azalarьnьn 19,1 protsenti, Bytyn Sojuz Merkezij Içra Komiteti azalarьnьn 17,5 protsenti qadьnlardьr.*

❁ *Qьadьnlar memleketimizni qorcalav işinde de aktiv qoşulalar. Osoaviaxim teşkil'atьnda 1 483 133 qadьn azadьr. 500 bin qadьn „sanitar qorcalavьna hazьr ol" znacogьna norma berdiler. 14 bin qadьn proizvodstvodan ajьrьlmajьp meditsina sestralьqьna imtihan berdiler. „Emekke ve qorcalavqa hazьr ol" znacogьna birinçi ve ekinçi dereçe normanь bergen 698 bin qadьn bar. Fizkul'tura hareketinen 2 million qadьn qaplanьp alьndь.*

❁ *1936 senesi jaslilerde 6 426 200 bala, bala baqcalarьnda ise 6 920 800 bala olaçaq. Jalьnьz RSFSR kolxozlarьnda janvar 20-nde 3248 kojkalь bala doquruv evleri bar edi.*

„Bular tamamьnen janь adamlar. Jalьnьz serbest emek, jalьnьz kolxoz emegi kojde böjle emek qahramanlarьnь doqura bildi. Böjle qadьnlar eski vaqьtta joq edi ve olmaz da edi" **(Stalin)**.

Sovetler Sojuzьndan başqa, qadьnlarь böjle baxtlь, zavqlь ömyr kecirgen, erlernen bir haqta olьp, devlet idaresi işine byjyk entuziazmnen aktiv qoşulqan dynjada hic bir devlet daha toqtьr. Sovetler Sojuzьnьn qadьnlarь, ilimni ve texnikanь menimsep, janь, baxtlь, zavqlь ömyr quralar.

Bizm vatanьmьz gigant adьmlarьnen sotsializm qura. Qudretli Staxanov hareketi bu quruçьlьqnь daha da calt ileriletmege xьzmet ete. Sotsialist emegi mahsuldarlьqьnь arttьruv, bereketlilikni jukseltyv oqrьnda kureşte açajьp qahramanlьq kostergen qadьnlarьmьz bardьr. Emek qahramanь olmaq bizim memlekette her emekdar qadьnnьn şan ve şeref işi oldь.

„Evelde, eski vaqьtta qadьnlarnьn ne olqanьnь eger bir tyşinip baqaçaq olsan, qadьn daha qьz ekende, o emekdarlardan en aşaqьsь, degendaj, sajьla edi." **(Stalin)**.

„O vaqьt emek, qadьnlar icyn l'anetli bir şej sajьlьr edi, o da ondan oldьqca qacьnьr edi. Jalьnьz kolxoz jaşajьşь emekni pocot işi japa bildi, jalьnьz o kojde haqiqij qahraman qadьnlar doqura bildi" **(Stalin)**.

Bizim memleketimiz özinin orden taşьqan staxanovçь qadьnlarь – **Vinogradovlar, Odintsova, Neudaxina** kibi emek qahramanlarьnen quvana. Bizim vatanьmьznьn bytyn emekdarlarь koj xozajstvosьnda jüksek bereket qahramanlarь **Marija Demcenko, Baxbid, Axmanova, Angelina** kibi entuziazistlernen quvana. Qrьm emekdarlarь özlerinin belli staxanovçьlarь – **Bondarenkonь, Moskovetsni, Voloşcenko, Dolgopolovanь, Muradasilovanь, Bavbekovanь, Alijevanь, Bekirova** Edajeni ajrьça qajqьra ve sevip sajalar.

Evelden ezilgen xalqlar arasьndan, böjle qahraman qadьnlarnь jalьnьz sotsialist qurumь doqura bildi, olar jalьnьz Lenin-Stalin partijasьnьn jolbaşcьlьqь ve xalqlarnьn rehberi byjyk **Stalinnin** qajqьruvь altьnda ösip cьqa bildiler.

Sotsializm qadьnlьqnь azat etti. Bizim memlekette qadьn her emekdar ernen bir haqta çe-

Qrьmda

❁ *608 qadьn sovxoz ve kolxozlarda brigadir olьp, 22 qadьn kombajnjor olьp, 15 qadьn şturvalçь olьp, 82 qadьn traktorist olьp calьşalar. Kecken jьl 23 kolxoznik qadьn kombajnjorlar mekteplerini bitirdiler. Bu mekteplerde şimdi 28 qadьn oquj, kecken jьl 49 kolxoznik qadьn, bu jьl 42 qadьn traktorçьlar mektebini bitirdiler. Bu mektepte şimdi 11 qadьn oqumaqtadьr. 192 qadьn rajon kolxoz mekteplerini bitirip cьqtьlar.*

❁ *Şimdi koj sovetleri deputatlarь arasьnda 1527 qadьn, deputat gruppalarьnda — 2180 qadьn, koj sovetleri sektsijalarьnda — 5897 qadьn, bulunmaqtadьr. 33 koj sovetinin reisleri qadьnlardьr. 137 qadьn rajon içra komitetleri azalarьdьr.*

✱ *1927 senesi Qrьm predprijatijelerinde ve ucrezdenijelerinde hepisi 17 221 qadьn calьşqan olsa, şimdi 63 883 qadьn calьşa. Sanajьnьn bytyn pьtaqlarьnda 4921 qadьn calьşa.*

SSSR-de

❁ *Texnikumlarda oquqanlarnıñ—44 protsenti, VUZ-larda oquqanlarnıñ — 38 protenti, rabfakiarda oquqanlarnıñ— 36,3 protsenti qadınlardır. Revolytsijadan evel oqumaq jasaq etilgen şarq emekdarları şimdi sovet mekteplerinde serbest oqujlar. Mesel'a: juksek mekteplerde oquqan Uzbeklerniñ— 16,1 protsenti, Taçiklerniñ — 18,2 protsenti, Azerbajçanlılarnıñ — 17,8 protsenti, Cuvaşlılarnıñ — 20,7 protsenti, tatarlarnıñ — 33,4 protsenti qadınlardır. SSSR mekteplerinde şimdi 28 million bala oquj. Olarnıñ 46,9 protsenti qızlardır. Azerbajçan mekteplerinde oquqanlarnıñ — 40,9 protsenti, Uzbekstanda — 40,2 protsenti Turkmenstanda—42,5protsenti qızlardır.*

❁ *Eñ guzel evler pionerlerge berile. Mesel'a: Xarkova pionerleri binasınıñ 230 donatılqan odası bar. Binada 18 ceşit laboratorijalar bar Binanıñ kitapxanesi 16 oda qapatıp, icinde 50 biñ kitap bar.*

mijet azasındır. O aktiv sotsializm quruçısındır. Olar özlerinin vatanlarına xızmet etken, ajnı zamanda bütün dünja emekdar qadınlıqına azatlıq jollarını kostergen kureşcilerdir. Olar, kerek olsa, sotsializmnin jenişlerini duşman huçumından qorcalamaqa da erlernen birlikte cıqmaqa hazırlar. Bizim **Kameneva Fedorova** kibi paraşütistkalarımız bütün dünjaqa bellidirler. Binlernen qadınlar osoaviaxim sıralarında harbij bilginen sil'alanalar. Olarnı, başında büyük **Stalin** bulunqan bol'şevikler qartijasının kureş traditsijaları ilhamlandıra.

Bizim memleketimizde qadınlarnıñ calışmaqan hic bir sijasij, xozajstvo ve medenij ucastka joqtır. Bizde qadınlardan pek guzel partija teşkil'atçıları, xalq komissarları, hukumet azaları, inzenerler, ustalar, şoferler, kombajnjorlar, traktoristler, alimler, ljotcikler, jazıçılar, harbij komandirler bardır. Her ucastkada binlernen janı qadın kadrları jetiştirilmektedir.

L'akin bol'şevikler partijası qazanclar yzerine toqtalıp, tınclanıp oturmaj. Cynki bizim ogimizde japılması kerek olqan işler daha coqtır. Biz keniş qadınlar kutlesinin sotsialist quruçılıqınıñ bütün ucastkalarına aktiv qoşulmalarında daha pek coq işler japmaq kerekmiz. En evel'a qadınlar arasında qalqan çahillerni oqutmaq kerektir. Oqumaq meselesi en muhim vazifelerdendir. Cynki çahil qadın devlet apparatı idaresinin aktiv iştirakçisi, sotsializmnin aktiv kureşcisi olıp olamaz.

Staxanov hareketi, qadınlarnıñ sijasij ve medenij ösyvlerine qajet muhim imkanlar acmaqtadır. Onıñ icyn bizim vazifemiz predprijatijelerde, sovxoz ve kolxozlarda staxanov hareketinin daha keniş surette ilerilemesi oqrında israrlı kureş alıp barmaqtan ibarettir.

Qadınlarnıñ sotsializm quruçılıqında aktiv qoşulmalarını temin etyvde birinçi şart, olarqa calışuvda şarait doqurmaqtır. Bizim bazı predprijatije ve kolxozlarımızda ise bala jaslileri ve bala baqcaları daha keregi kibi jaxşı calışmajlar. Vazifemiz, bütün jaslı ve bala baqcalarınıñ nymunevij calışuvlarını temin etmekten ibarettir.

Qadınlarnı sovet, profsojuz ve diger ictimaij işlerge cekmek, olarnıñ sotsializm oqrında kureşnin bütün ucaskalarına daha da zijade qoşulmalarını elde etmek kerektir.

Qrımda

❁ *Qadınlardan texniklerimiz, inzenerlerimiz, ustalarımız coqlaşmaqtadır. Aqmesçidte Kirov adına zavodta 26 qadın brigadir, usta olıp calışalar. Şvejpromda 25 usta ve gruporg qadın calışa.*

❁ *Qrım mekteplerinde oquqanlarnıñ haman jarısı qadınlardır. Qrım pedinstitutta 305 qadın, medinstitutta 801 qadın oqumaqtalar. Qrımnıñ 10 dane aqşamlıq mekteplerinde 900 qız oquj.*

Qrımnıñ şeherlerinde jaslilernen 3800 bala qaplanıp alındı. Kojlerde ise daimij jaslilernen 9000 bala, sezonlı calışqan jaslilernen 23 biñ bala qaplanıp alındı. Qrımnıñ rajonlarında ve şeherlerinde 21 bala konsul'tatsijası mejdanqa ketirildi. Kecken jıl majıstan bujaqqa 15 bala doqturuv evleri teşkil olundı.

❁ *Başlanqıc, tam olmaqan orta ve tam orta mekteplerde oquqan qızlarnıñ protsenti büyüktür. Olarnıñ sajısı daha artmaqtadır. Şimdi bu mekteplerde 137 qadın oqumaqtadır.*

VKP(b) Merkezij Komitetiniŋ kommunist qadьnlar kuni mart 8 haqqьndaki qararьnda ajtqanь kibi: „Sovetler Sojuzьnьŋ emekdar qadьnlarь, eksploatatsija ve esirlik qurumьnь өmyrlyk qajьp etken memlekette her qadьnnьŋ maddij ve medenij dereçesiniŋ ileriki өsymi, sotsialist emeginde onьŋ qajretine, bilgi, texnikij bilgini elde etyv oqrьnda onьŋ israrlь kureşine baqlь olqanьnь anladьlar". Staxanov hareketi bunь pek acьq kostermektedir.

Kapitalist memleketlerindeki işci ve kojly qadьnlarnьŋ vazijetleri ise bambaşqadьr. Olarnьŋ vazijetlerini Sovetler Sojuzьnьn emekdar qadьnlarьnьŋ şen, parlaq, hallь-taqatlь өmyrlerinen hic bir tyrly өlceştirmek mumkyn degil. Kapitalizm işciniŋ ve emekdar kojlyniŋ anasьnь, qadьnьnь, qьzьnь esir jerine qullana, eksploatatsirelej. Olarnьŋ өmyrleri esirliknen iprana. Işsizliknin kunden-kunge artmasь, işci ve kojly qadьnlarnьŋ vazijetlerini daha zijade fenalaştьra. Çanavarça eksploatatsija bytyn kapitalist memleketlerinde hukum syre.

Emekdar insanlьqnь kapitalistlernin bu zijetinden, eksploatatsijasьndan jalьnьz sotsialist revolytsijasь ve proletar diktaturasь qurtara bileçektir. Kapitalist memleketleri ve kolonijalarnьŋ emekdarlarь bu haqiqatnь endi kundenkunge zijade anlap başlajlar. Olar, kommunistlernin jolbaşcьlьqlarь, idejni tesirleri altьnda faşizmge qarşь, janь imperialist çenkini ateşlendirmek istegenlerge qarşь birlikli frontnen kureş alьp baralar. Olar, bytyn dynja emekdarlarьnьŋ vatanь — **Sovetler Sojuzьnь** qorcalavqa hazьr turqanlarьnь bildireler. Olar, kommunist Internatsionalь bajraqь altьna ve dynja emekdarlarьnьŋ sevimli rehberi **Stalin** arqadaşnьŋ etrafьna daha zijade sьqlaşaraq, sotsializmniŋ bytyn dynjada jenmesi icyn israrlь kureş alьp baralar. Sovetler Sojuzьnьŋ sotsializm oqrьnda her atqan janь adьmь ise, dynja kapitalizmine udar ola ve dynja sotsialist revolytsijasьnь jaqьnlaştьra.

Resimde: Qrьm ASSR-niŋ koj sovetlerinde reis olaraq calьşqan qadьnlardan bir gruppa. Oturoqanlar (soldan saoqoa) 1) Şabanova M.—Byjyksyjren koj sovetiniŋ reisi, 2) Qajbullajeva X.—Ajtodor koj sovetiniŋ reisi, 3) Globusova A.—Sovet japьçьlьqlь kursьnьŋ oquv bөlyginiŋ mudirl, 4) Smolina Je. Kentooqaj koj sovetiniŋ reisi, 5) Genov—Qrьm merkezij içra komitetinden, 6) Linde—Belakoş koj sovetiniŋ reisi. Ajaqta turoqanlar (soldan saoqoa) 1) Ismailova Anife—tytyn brigadasьnьŋ brigadari, Qrьm merkezij içra komitetiniŋ azasь, 2) Iljajeva—Borcoqraq koj sovetiniŋ reisi, 3) Dmitrijeva A.—Rus—Annovka koj sovetiniŋ reisi, 4)Tuxarenko E.—Uzunpjat koj sovetiniŋ reisi, 5) Kudinova A.—Cengürin koj sovetiniŋ reisi, 6) Labun K.—Tabarat koj sovetiniŋ reisi, 7) Urgartseva A.—Buloqar koj sovetiniŋ reisi.

Partija вiletlerini deniştiryv haqqьnda

Partijanьn rehberi **Stalin** arqadaşnьn initsiativasьnen alьnьp barьlqan partija dokumentlerini teşkeryv, bol'şevikler partijasьnьn sьralarьnь qavijleştiryv icyn, her вir partija teşkil'atьnьn ve вytyn вizim **Lenin-Stalin** partijamьznьn вojevoj calьşqьrlьqьnь jukseltyv icyn вyjyk ehmijeti olqan teşkil'atij-sijasij tedвir oldь. Partija dokumentlerini teşkeryv, partija xozajstvosьnь saqlavda olqan perişanlьqnь joq etmege, partija sьralarьna soqulьp qalqan sьnfij duşman elementlerni — trotskist-zinovjevçьlarnь, вelogvardejstlerni, вurzua milltcilerini ve digerlerini partijadan temizlemege, partijanь вyllyr kiвi temiz japmaqa, partijanьn iceriki işlerini jaxşьlaştьrmaqa, partija teşkil'atьnьn sьnfij ujanьqlьqьnь jukseltmege jardьm etti.

VKP(в) Merkezij Komiteti, вzinin 1935-nçi jьl majьs 13-te partija dokumentlerini teşkeryv haqqьndaki mektyвinde partija jaşajьşьnda olqan вir coq eksikliklerni genial' вir doqrulьqnen qajd etken edi. Partija teşkil'atlarьndan teşkil'atij perişanlьqnь joq etyv, kommunistler arasьnda olqan acьq aqьzlьqnь, jumşaq gonyllikni tamьrьndan sokip atuv, вizim вz partija evimizni nizamqa qojuv talap oluna edi.

VKP(в) Merkezij Komitetinin dekaвr plenumь partija dokumentlerini teşkeryvge jekyn japaraq, вz qararьnda şвjle jazdь:

„Partija dokumentlerini teşkeryvnin pek muhim netiçesi şudьr ki, partija teşkil'atlarь, partijaqa soqulqan jat adamlarnьn ystini acьp mejdanqa cьqarmaqnen, ajnь vaqьtta, вu teşkil'atij вozqunlьq elementlerini вajaqь вir dereçede ortadan qaldьrdьlar, partija azalarьnьn ucotьnь nizamqa cektiler, kommunistlerni jaxşьça ogrendiler

Bytyn Qrьm koj xozajstvosь staxanovçьlarь soveçcanijesinin delegatkalarь oturoqanlar: (soldan saoqqa) 1—Rodnaja—Icki MTS-inin staxanovçьsь. 2—Sizova—Saq MTS—„Kirov" kolxozьnьn staxanovçьsь 3—Papaxova—Qarasuвazar rajonь „8 Mart" kolxozьnьn staxanovçьsь. 4—Cernova—Saq rajonь „Krupskaja" kolxozьnьn staxanovçьsь. 5—Ibraimova—Pionerka, oquv otlicnitsasь, Çankoj rajonь kolxozьndan. Ajaqdakiler: (saoqdan soloa) 1—Zur.vskaja—Qalaj rajonь kolxozьndan. 2—Mirova—Telman rajonь „Engels" kolxozьndan. 3—Vejda—Telman rajonь „Kosarev" adьna kolxozdan. 4—Kozup Marija—Najdorf MTS-inin kombajnjorkasь. 5—Ajzenвerg—Lariвdorf rajonь „Smidovic" kolxozьndan. 6—Kiseleva—Baoqasara, rajonь „Krasnij Paxar" kolxozdan. 7—Resnikova—Qalaj rajonь „Krasnij Perekop" kolxozьndan.

Foto: M. KATS.

ve bu esasta bir coq janь, istidatlь rabotniklerni partija, sovet ve xozajstvo jalbaşcь işlerine qojdьlar". Daha son qararda „bularnьn hepisi birden, VKP(b) Merkezij Komitetinin 1935-nçi jьlь majьs 13 mektybinde qojulqan esas vazifenin—„öz partija evimizde bol'şevik nizamь qurmaq"—vazifesinin muvafəqijetnen cezilmesini temin etti ve partija teşkil'atlarьnьn bol'şevikce kureşmege iqtidarьnь jukseltip, bytyn partija jaşajьşьnьn dereçesini jukseltti".

Partija dokumentlerini teşkeryvnin ajrьça bir xususijeti ve en muhim netiçesi şundan ibaret ki, partijaqa aldav, xijanetlik jollarьnen soqulqan elementler partija sьralarьndan quvuldьlar. Bazь bir partija teşkil'atlarьnda sьnfij ujanьqlьqnьn kerek jukseklikte olmajuvь, bir sьra hallarda partija ustavьnьn bozulmasь, partija xozajstvosьnda olqan perişanlьq netiçesinde sьnfij duşman elementler partijaqa soqula bildiler. Sotsializm japьçьlьqьnьn pertavlap ilerilemesinen sьnfij duşmanqa qarşь kureşnin qatьl olaraq alьnьp barьlmasьnen, Sovetler Sojuzьnda sotsializmnin tamamьnen jenmesinen sьnfij duşman özinin kureş usullarьnь ve şekillerini deniştirdi. Partija ömrinde olqan eksikliklerden fajdalanuv, jumşaq gonylli, liberal' elementlernin rekomendatsijalarьndan fajdalanuv, jaki çojulqan bilet jerine janь partija biletleri aluv ve bunьn kibi bir coq jollarnen sьnfij duşmanlar partija sьrasьna soqulmaqa ve onьn icersinde özinin jьqьçь kontrrevolytsion işlerini alьp barmaqa calьştьlar. Bu, bizden ileride bol'şevik ujanьqlьqьnь en juksek dereçege cьqarmamьznь ve sьnfij jat elementlernin partijaqa soqulmalarьna hic bir tyrly jol qaldьrmajuvьmьznь talap etmektedir. Mьna bunьn icyn VKP(b) Merkezij Komitetinin dekabr plenumь ajrьça olaraq şunь qajd etti:

„Jalьnьz, bu derslerni menimsemeknen, revolytsion bol'şevik ujanьqlьqьnь bytyn tedbirlernen jukseltyv ve „bizim teşkil'atij işimiznin dereçesini sijasij jolbaşcьlьq dereçesine qadar kotermek" kerekligi haqqьnda VKP(b) Merkezij Komitetnin bir coq kereler japqan kosteryvlerini devamlь surette jerine ketirmeknen, partija teşkil'atlarь opportunist, jumşaq gonyllyliknin tamьrlarьnь sonьna qadar qoparьr, partija azalarьnьn bol'şevik ujanьqlьqьnь keskinleştirir, partija apparatьnь bol'şevik keskinligi ve barьşьqsьzlьqь ruhьnda terbije eter ve partija ustavьnьn, partijanьn iceriki jaşajьşьnьn kercekten de jьqьlmaz esasь olmasьnь elde ete bilirler. Bunьn icyn en muhim şart, partijaqa janь aza qabul etyv işinen, partija dokumentlerini beryv işinen, ucotnьn qojulmasь ve kommunistlerni ogrenyv işinen doqrudan-doqru partija apparatь jolbaşcь rabotniklerinin özleri oqraşmalarьdьr. Partkom, rajkom, gorkom ve Obkomlarnьn sekretarlarь jalьnьz böjle bir şartlarda partija azalarьnь kercekten bilip, işte olardan doqru fajdalanьp olardan haqiqij bol'şevikler terbije ete bilir ve demek ki, partija teşkil'atlarьnьn haqiqij jolbaşcьlarь ola bilirler".

VKP(b) Merkezij Komiteti plenumьnьn bu kosterişlerini biz kommunistler hic bir sözsiz jerine ketirmege ve partija işlerini en juksek dereçege cьqarmaqa ve partija dokumentlerini teşkeryvden japьlqan derslerni menimsejerek, ondan aqьp cьqqan vazifelerni tamamьnen ömyrge kecirmege borçlumьz.

Partija dokumentlerini deniştiryv teşkeryvnin netiçelerini pekitmek icyn muhimden-muhim bir tedbirdir. Bu işni alьp baruvqa byjyk diqqat, juksek sьnfij ujanьqlьq kostermek kerek. Partija dokumentlerini teşkeryv, partija aza ve kandidatlarnьn ucotьnь nymunevij bir nizamqa qojuvnь ve partija aza ve kandidatlarnь daha da jaxşь ve deren bilyvni, partija işlerini daha da juksek bir dereçege cьqaruvnь temin etmege borçludьr. Dekabr plenumь öz qararьnda şöjle jazdь.

„Partija biletleri, kandidat kartockalarь ve ucot kartockalarьnь deniştiryv qattь individual' nizamda ötkerilmeli ki, deniştiryv netiçesinde bytyn ucot ve kommunistlerni ogrenyv işi nymunevij surette qojulsьn. Bunьnnen birge şunь da kozde tutmaq kerek ki, partija biletlerini deniştirgen vaqьtta partija teşkil'atlarь, eger de bazь bir kommunistler partija azasьnьn juksek namьnь haqqa cьqarmasalar, olar her ne qadar partija teşkeryvini kecseler de olarqa par-

13-nçi Qrьm Oblast komsomol knoferentsijasь.
Resimde: (oturoqanlar, soldan saoqoqa) Şljaxto (Aqjar Vojenportьnьn komsorgь), Booqdanovic (Merkezij komsomol komitetinin vekili), Muradasilova (Kefe tytyn fabrikasьnьn staxanovçьsь), Kulajev (Oblast Komsomol komitetinin sekretarь), Tagajeva (Aqmesçid birinçi devlet matbaa işçisi). Ajaqdakiler: Poterjabko (Aqjar vojenportьndan), Nikonorov (Oblast komsomol komitetinin ekinçi sekretarь). Alijeva (Aqjar deniz zavodьndan), Ignatjeva (Aqmesçid şeher komsomol komitetinden), Vetvitskaja (Baoqcasaraj rajonь Pravda adьna kolxozdan), Asanova Anife (Kujbişev rajonь oçapcisi), Murtazajev (Osoaviaximnin Qrьm merkezij sovetinden) arqadaşlar

tija biletlerini bermej de bilirler. Eger de partija dokumentlerini teşkergen vaqьtta partija teşkil'atlarь esas diqqatnь, VKP(b)-ge aldatuv jolьnen soqulqan partija duşmanlarьnьn ve her sojda dolandьrьçь ve zuliklernin ystini acьp mejdanqa cьqarmaq işine toplaqan olsalar, deniş vaqtьnda esas diqqatnь mutlaqa passiv, partija azasьnьn juksek namьnь haqqa cьqarqan, VKP(b) sьralarьna tesadyfij kirgen adamlardan qurtulmaq işine toplamaq kerektirler".

Qrьmda partija dokumetlerini deniştiryv ketmektedir. Bu iş bitken sonra partijaqa janь aza ve kandidatlar qabulь başlajçaq. Buna bizler keregi kibi hazьrlanmaq ve partijaqa kimlerni janь aza ve kandidat qabul eteçegimizni jaxşь bilmek ve partijaqa haqiqaten l'ajьq adamlarnь qabul etmek kerekmiz. Partijaqa gruppanen qabul etyv hic bir tyrly mumkyn degil. Her bir qabul olunaçaq adamnь ajrь olaraq baqmaq, onь jaxşь bilmek ve jalьnьz bundan sonra her birini individual' olaraq qabul etmek kerek.

Partija dokumentlerini deniştiryvni nymunevij surette alьp bararaq, VKP(b) Merkezij Komitetinin dekabr plenumь ve Qrьm oblast komitetinin 9-nçь plenumь qararlarьnь tamamьnen omyrge keciryv esasьnda bu işlerni bol'şevikce alьp barьrmьz ve partija işlerini juksek dereçege cьqarьrmьz.

BIZIM STAXANOVÇЬ QADЬNLARЬMЬZ

Memleketimiznin вytyn koşelerinde вyjyk adьmlarnen ilerilegen staxanov hareketi Baqcasaraj „Qьzьl Oktaвr" teri zavodь işcilerini de ha-

Edaje Bekirova arqadaş.

reketke ketirdi. Bu soq ajlar icersinde olqan staxanov smenalarь, staxanov вeşkynligi, staxanov 10 kunlygi sajesinde zavodnьq planlarь vaqtьndan evel ve artqacьnen toldurьldь. Fevral' ajь planь fevral'niq 15-nde 163 protsent toldurьldь.

Fevral' ajь icersinde staxanovçьlarnьq da sajьsь artdь. Şimdi zavodta 21 staxanovçь вar. Zavod icinde staxanovçь qadьnlardan **Sajde Xajвulla,** zavodnьq en namьs staxanovçьlarьndan sajьla. O, daimij surette өzinin kundelik normasьnь 126-dan 200 protsentke ve daha zijade arttьra. Kejfijet komissijasь tarafьndan onьq işi her vaqьt juksek kejfijetnen qaвul etilip alьna. Sajde өzinin вilgi sevijesini koteryvde de coq calьşa. O, zavodta çemaat işlerinde de qadьnlarqa өrnek ola.

Edaje Bekirova, өzinin staxanovçь işinen zavodta ve вytyn Baqcasarajda вeili qьzlardandьr. Edaje zavodta ictimaij işlerge de aktiv qoşula. O, вytyn oqur-jazar qadьnlarnь „Qadьnlьq sotsializm jolьnda" zurnalьna авunaçь jazuvnь temin etti. Edaje en jaxşь atьçь-nьşançь sajьla. Edaje komsomolka degil, l'akin өzinin вytyn fajdalь ve ictimaij işinen komsomolqa kirmege en l'ajьq qьz olqanьnь tasdiqladь.

Nazife Aвiвulla, Xatiçe Appazova kiвi staxanovçь

Sajde Xajвulla arqadaş.

qadьn-qьzlar zavodta daha coqtьr. Olar вu jьl 8 Mart qadьnlar kunine daha вyjyk iş kosterişlerinen ve qazanclarnen keldiler. Olar өz вilgilerini arttьralar, gazeta, zurnal ala, kino teatrlerge sьq qatnaj, medenij өmyrge atьlalar. Olar өseler. **Zejtullajeva**

ZEMANE CЬNLARЬ

Jolвaşcьmьz hem oçamьz вyjyk **Stalin**
Her çьjьnda dinlejmiz vasьjetin.

Lenin вizge jol actь hem haq вerdi
Leninniq ajtqan sөzleri jerine keldi.

Qьzьl Qrьm kolxozь maşina aldь,
Aqьr, amвar, hem saraj вir jьlda saldь.

Qьzьl Qrьm kolxozь ogge kete
16 sьqьr, 1000 cipce вir jьlda jete.

Rajonda вirinçi вir klив salaçaqmьz,
35 tsentner вereket alaçaqmьz,

Bereketli өzine вir çol acьp,
125 gektar pamuqnь 5 kunde sacьp.

35 tsentner gektardan alaçaqmьz.
Kolxozqa elektrik salaçaqmьz.

Ajtqan: **Umerov**
(Sejtler rajonь „Qьzьl Qrьm" kolxoznigi
Jazьp jollaqan: **S. Mamutov**

BIRINÇI VIPUSK

Qrьm hukumeti ve RSFSR Sovnarkomьnьn jybilej qararьnen Qrьmnьn sovetleşmesinin 10 jьlьqьna Aqmeşçidte Meditsina instituti acьlmasь qararlaştьrьlqan edi. Birinçi qabulnь oqujuçьlarnen temin etmek maqsadьnen 1930 senesi hazьrlьq kurslarь calьşьp başladь ve 1931 senesinin başlarьnda institut acьldь.

Institutta studentlernin sajьsь 5 sene icinde 100 adamdan 120-ge cьqtь. Oçalarnьn sajьsь bu kunde 22 professor, 12 dotsent, 102 assistent ve oçaqa cьqtь.

Institut bu devir icinde Qrьm bol'şevikleriniń jolbaşcьsь **Semjonov** ve Qrьm hukumetinin jolbaşcьsь **Samedinov** arqadaşlarnьn her kunki jardьmlarь sajesinde şehernin en jaxşь binalarьndan birini aldь. Bytyn kafedralar juksek kvalifikatsijalь spetsialistlernen temin etildi. Institut ozinin oginde turqan byjyk vazifeler—juksek oquv kejfijeti icyn kureş, jenişli sotsialist japьçьlьqьmьz icyn kerek olqan işci ve kolxozniklerni kun kunden oskyn medenij talaplarьnь eda ete bileçek kibi hazьrlьqlь kadrlar jetiştiryvni bir daqqa aqьlьndan cьqarmadь. Institut kollektivi bu kureşni partijamьznьn her kunki kosterişleri, bizim partijamьznьn sevimli vozdь **Stalin** arqadaşnьn partijanьn 17-nçi sjezdinde kosterişleri esasьnda alьp bardь.

Bizim institut juqarь mekteplernin umum sojuz jarьşlarьnьn her ycinin de iştirakcisi olmaqnen, oquv kacestvosьnь jukseltyv boyьnça kosterişlerni jьldan jьlqa jukseltti ve Qrьm institutlarь arasьnda birinçi jerni aldь. Onьn icyn de juqarь mekteplер jarьşьnьn oblast komissijasь—Medinstitutqa respublikan keciçi qьzьl bajraqьnь berdi. Esas maqsatlar oqrьnda kureşte elde etken kosterişlerimiz bizni, meditsina institutlarь sisteminde de ogde ketkenler sьrasьna cьqardь. RSFSR Saqlьq Saqlav Xalq Komissarlьqьnьn xususij prikazьnen bunlar qajd olundь.

Şimdi institut ozinin birinçi vraclarьnь cьqardь, mektepni bitirip vrac adьnь alqan 97 adamnьn 37-si jerli milletten, tatarlardandьr.

Vraclarnьn diplom işleri devlet komissijasь tarafьndan xususij diqqatnen baqьldь. Devlet imtihanьnьn orta qijmeti umumijetnen alqanda „jaxşьqa" musavijdir.

Institut bytyn bu qazanclarnь qajd etmeknen ozinin daha pek coq eksiklikleri olqanьnь da unutmaj. Biz **Stalin** arqadaşnьn kosterişlerini daha jeterlik dereçede jerine ketirmedik. Bizim ogimizde ozimiznin teoretik ve klinik bazamьznь kenişletmek vazifesi tura.

Bizim sevimli narkomьmьz **Kaminskij** arqadaş bizim institutnьn vьjpusknik-otlicniklerini qabul etkende vьjpuskniklernen, otlicniklernen sьqь baq tutmaq, olarnьn praktikadaki calьşuvlarьna jardьm kostermek kerek olqanьmьznь ajttь. Buna bizim professor—oçalarьmьz bytyn quvetlerinen jardьm eteçeklerini bildireler.

Bizim ogimizde turqan vazifeler pek byjyk. L'akin partijanьn kosterişlerini qьjьştьrmadan omyrge keciryv netiçesinde bytyn bu vazifelernin haqqьndan kelirmiz.

„Mektep—bu jalьnьz bir hazьrlajьçь basamaq. Kadrlar çanlь işte, mektepten tьşta, zorluqlarnen kureşte, zorluqlarnь jenyvde haqiqij pişkinlik ala bilirler. Aqьlda tutьnьz arqadaşlar, en jaxşьsь, zorluqlardan qorqmaqan, zorluqlardan saqlanmaqan, aks olaraq zorluqlarnen bol'şevikce kureşmege bilgen kadrlardьr" (Stalin).

Bytyn quvetimizni, bytyn bilgimizni memleketimizde saqlьq saqlav işinin artta qaluvьnь bitiryvge berirmiz!

Medinstitutnьn direktorь—**Targulov**

Meditsina texnikumьnь bitireçek qьzlar oz odalarьnda imtihanqa hazьrlanalar.

IŞKE!

Men 25 jaşьndam. Institutqa kirmezden evel, Aqmanaj вol'nitsasьnda akuşerka olьp calьşa edim.

Bizim vipusniklernin nastrojenijelerini sөznen ajtmaq pek zor. Mende quvac dujqularь tola.

Menim janь işim Kermencik kojinin (Baqcasaraj rajonь) vracевnij punktnь idare etmektir. Menim вaşьmda coq fikirler, coq planlar вar. Men өzime вөjle вir vazife qojam: sistematik surette tatar qadьnlarь arasьnda saqlьq saqlav işlerini alьp вarmaq, olarnьn vracqa, konsul'tatsijaqa qatnamalarьnь elde etmek, вu işlerni өjle japmaq, өjle kecire вilmek kerekki, kolxoznitsalar meni sevsinler ve mana ьşansьnlar.

Bөjleliknen işke!

Afize Muminova

Bu jьl Aqmesçid meditsina institutьnь вitirgen qьzlar. Juqarьdan aşaqь: Cornьx, Medijeva, Çepparova, Muminova ve Bogusevic arqadaşlar.

Xajalьm haqiqatqa cevirildi

Men kucyk jaşьmdan вerli vrac olmaqnь xajallana edim. L'akin xajalьma irişmek icyn pek coq oqumaq kerek edi. Men istegimni jerine ketirmek maqsadьnen, вaşta Aqmesçid fel'dşer texnikumьna kirdim ve onь вitirdim. 1931 senesi Aqmesçidte medinstitut acьlmasь mende вyjyk hejeçan doqurdь. Men endi xajalьmь jerine ketireçegime emin oldьm.

5 sene oquv deviri icinde sovet vracь adьnь qazanmaq icyn pek coq calьşmaq ve oqumaq kerek edi. Men qarşьma rast kelgen kuclyklerden qorqmadьm, calьştьm, jendim, вytyn vaqьt otlicno oqudьm. Hukumetnin ve partijanьn meditsina raвotnikleri ve olarnьn iş haqlarьnь arttьruv haqqьnda cьqarqan qararlarь sovet Sojuzьnda sovet doktorlarь icyn nasьl qajqьruv olqanьnь acьq kostereler.

Bu qajqьruv RSFSR Saqlьq saqlav xalq komissarь **Kaminskij** arqadaş tarafьndan institutnь вitirgen otlicniklerni qaвul etmesi de acьq kostere.

Kaminskij arqadaş вirden „Siz institutnь вitirdiniz, ja oqumaqnь вitirdinizmi?" dep sorqanda вiz вir aqьzdan: „Joq" çevaвьnь вerdik. Bu coq doqru, jaxşь vrac adьnь qazanmaq icyn өz yzerinde toqtamaj calьşmaq ve calьşmaq kerek.

Men өzime en meraqlь ve en de kuc psixootrija professijanь sajlap aldьm. Onьn icyn mana вu sahada pek tьrьşьp calьşmaq kerek. **Kaminskij** arqadaş tarafьndan men вu professijanь sajlap olqanьm icyn вyjyk alqьşlarnen qarşьlandьm, ve өzime qarşь olqan itiвardan, professijanь janьlmaj sajlaqanьmь anlaqan son, o mana вir qat daha ruh вerdi.

Men өzimnin ystime tyşken mesulijetni anlaj, partija ve hukumetnin mana ьşanqan postьnda otlicno oquqanьm kiвi de, otlicno calьşmaqa sөz вerem.

Meni sovet vracь ruhьnda terвijelep, vrac adьnь qazandьrqan hukumetime, partijaqa, komsomol teşkil'atьna professor ve oçalarьma өzimnin вyjyk teşkkurlerimi вildirem.

Çepparova Zвide

TRAKTOR BAŞЬNA 1200 GEKTAR

(„Pocot Znagь“ ordeninen mukafatlanqan Işun MTS-inin traktoristkasь Dolgopolova arqadaşnьn bytyn Qrьm koj xozajstvosь staxanovçılarь sovescanijesinde ajtqan nutqьndan).

Şimdi men en baş mesele haqqьnda ajtajьm. Men Moskvadan qajtьp kelgen vaqьtta menin 8-nçi traktor brigadamnьn traktoristleri ve qalqan bytyn traktoristler menim sevgili rehberimiz **Stalin** arqadaşqa ileride daha jaxşь calьşaçaqьma sөz bergenimi bilip, menim bergen sөzimni taqdir ettiler ve өzleri de keleçek jьlь her traktor başьna 1000—1200 gektar jer işlemege sөz berdiler.

L'akin bizde daha mejdanqa cьqarьlmaqan gizli duşmanlar da bar. Janvar 10-da menim traktorim remonttan cьqtь. Men zijadesinen xastalandьm ve evge qajtmaq icyn mussade istedim. Traktorda sonki iş - suratlar korobkasьnьn qapaqьnь qapatmaq işi qalqan edi. Masterskojnьn mudiri işnin kejfijetini teşkermege borçlu edi, l'akin o bunь japmaqan ve suratlar korobkasьnь baqmajьp, qapaqьnь qapatmaq haqqьnda emir bergen. Jaxşь ki, bu vaqьtta baş mexanik kelip jetişken. O, qapaqnь actьrqan ve suratlar korobkasьnьn icinde qum ve bulaşьqlьqlar olqanьnь korgen. Halbu ise surat korobkasьnьn icinde hic bir tyrly toz bile olmamaq kerek. Işte koresizmi traktornь nafile jerde sьradan cьqarmaq istediler. Açeva bu ne haqqьnda ajta? Bu her işte ve her ufaq şejge biznin sьnfij ujanьqlьqьmьznьn keskin olmasьnьn kerekligi haqqьnda ajta. Duşmannьn hesap etkeni olmadь. Duşman, traktor sьradan cьqar ve ajlarnen calьşmaj turar dep tyşyngen, l'akin o janlьşqan.

Men өzimnin maşinamnen eki qat iş japaçaqьm icyn qattь sөz berem. Menim 8-nçi brigadamьn traktoristleri menim teklifime tamamьnen razьlar. Biz bir jьl icinde her traktor başьna 1000—1200-ni namusnen eda etermiz. Bizim sevgili rehberimiz **Stalin** arqadaşqa berilgen sөzimizni biz namusnen eda etermiz.

Bytyn Qrьm koj xozajstvosь staxanovçılarь soveşcanijesinin prezidiumь. Oturqanlar: (soldan saqqa) Papaxova—Qarasubazar rajonь „8 Mart“ kolxozьnьn staxanovçьsь. Qrьm Sovnarkomьnьn reisi Samedinov arqadaş. Dolgopolova Marija, Işun MTS-inin ordenli traktoristkasь. Ajaqtakiler: Cervocinskaja—Byjykonlar MTS-inin agronomь. Kozub Marija—Najdorf MTS-inin kombajnjorkasь. Daniman—Qalaj rajonь „Maj Feld“ kolxozьndan. Aleksandrova—Aqmesçid MTS-i direktorьnьn sijasij işler bojьnça jardьmçьsь. Foto: M. KATS.

BIZIM KOLXOZЬMЬZ QAVIJLEŞTI

(Aluşta rajonь Lenin adьna kolxoznьn kolxoznitsasь Açire Useinova arqadaşnьn bytyn Qrьm koj xozajstvosь staxanovçьlarь soveşcanijesinde ajtqan nutqьndan).

Men, 5 nomerli baqçaçьlьq brigadasьnьn brigadiri olьp calьşam. Menim brigadam kecken sene plan muçibi 148 tonna jyzym toplamaqa borçlu edi. Biz ise 212 tonna topladьq, bu her gektardan 78 tsentner bereket aluv demektir. Kuz-qьş işlerini eda etyv planь menim brigadamda ve bytyn kolxozda janvar I-ge qadar bitirildi. Fevral' I-ge qadar bytyn baqça ve baqlarnь kubreledik. Menim brigadam bu sene her gektar baqdan 78 tsentner degil de, en azdan 100 tsentner toplamaq icyn kureş alьp bara.

Bizim kolxozьmьz qavijleşti, bizde qojunçьlьq mal fermasь olьp, 1110 baş qojunqa malik. 114 baş iri bojnuzlь hajvan ve 50 qadar da atьmьz bar.

Kolxoznikler jaxşь jaşajlar. Bu jaxşь jaşav icyn **Stalin** arqadaş coq saq olsun.

Men kolxozьmьznь sevem

(Bytyn Qrьm koj xozajstvosь staxanovçьlar muşaveresinde Çankoj rajonь bereket kuni kolxozьndan 12 jaşьnda pionerka Ibraimova arqadaşnьn ajtqan nutqь).

Arqadaşlar! Çankoj rajonь pionerleri adьndan koj xozajstvosь staxanovçьlarьnьn bytyn Qrьm soveşcanijesini xajьrlajьm. **(Aplodismentler).**

Men mektepte oqujьm, jaxşь oqujьm. Boş vaqtьm olqanda ise tytyn brigadasьnda calьşam, men bazь bir kunlerde, norma muçibi 12 sьrtq jerine 25 sьrtq tytyn demetlej edim. **(Aplodismentler).**

Kecken jьl menq 118 emek kuni qazьndьm. Özimnin emek kunlerime 200 ruble para ve 25 pud zaxire aldьm. **(Aplodismentler).** Men öz kolxozьmьznь sevem. Jaşasьn **Stalin** arqadaş, jaşasьn **Semjonov** ve **Samedinov** arqadaşlar! **(Aplodismentler).**

PARIŻ KOMMUNASЬ—MOPR KUNI

Proletarlar pek coq kereler toplanьp, bazь vaqьt sil'alanьp „өz" eziçilerine qarşь ajaqlandь. Bu soj kureşler çymle memleketlerde devam etken ve etmektedir. L'akin proletariatnьn bu sьnьfij kureşleri icinde Pariż komunasь (1871 senesi) ajrь jer qapatmaqtadьr. Cynki revolytsion tradisijalarьnen zengin olqan Pariż proletarlarь ve o vaqьt өz omuzlarьnda olqan eksploatatsija mojsasьnь koterip atqan ediler.

Kommuna doqrudan-doqru kommunizmnin babalarь—**Marks** ve **Engelsnin** idejni tesirleri, jolbaşcьlьqlarь altьnda mejdanqa keldi ve bөjleçe 72 kun calьştь **Marks** ve **Engels** Pariż kommunasьna byjyk diqqat berdi, onьn jolbaşcьlarьnen sьqь baqda bulundьlar.

Kommuna jalьnьz 72 kun jaşadь. Kommuna jenildi. Cynki o bir sьra janlьşlьqlarqa da jol berdi. Mesel'a: kommuna Fransa burżuazijasьnьn zenginligi birikken bankanь elge kecirmedi, Pariż icinde өz kontrrevolytsion işlerini alьp barmaqta olqan burżuazija agentleri kontrrevolytsionerlerge qarşь vaqtьnda kerek tedbirlerni qullanmadь. Kommuna Fransa provintsijalarь ve tьş memleketler proletarlarь ve demokrat elementlerineń keregi kibi baqlanmadь. O vaqьtta istihsal quvetlerinin o qadar ilerlemegeni, proletariatnьn az olqanь, olarnьn anlarьnьn jetişirsizligi, proletarlarnьn kureşlerine jolbaşcьlьq ete bileçek kibi quvetli proletariat partijasьnьn olmaqanь da kommunanьn jenilyvinin esas sebeplerinden edi.

Pariż kommunasьnьn bytyn dynjaça tarixij ehmijeti oldь. Kommuna proletarlarqa ileride nasьl kureşmek kerek olqanь jolьnь kosterdi. Ister **Marks** ve **Engels** ve isterse **Lenin** Pariż kommunasьnьn jaxşь işleri ve onьn janlьşlьqlarь ystinde proletarlarnь terbije ettiler.

Başьnda **Lenin—Stalin** olmaqnen bol'şevikler partijasь onlarça jьl proletarlarnь proletar revolytsijasьna hazьrladь. Netiçede 1917 senesi Rusije kapitalizmi **devirilip** Oktabr sotsialist revolytsijasь mejdanqa ketirildi ve dynjanьn altьda birinde Pariż kommunasьnьn başlaqan işleri өmyrge kecirile. Bu 18 jьl icinde memleketimizde sьnьfsьz sotsializm çemijet quruv tekmillenmekte. Diger taraftan kapitalizm ketikce cyrij. Kapitalizm burżua demokratijasьnь bitire, faşizmge kece, bu ise onьn quvetligini degil, zajьflьqьnь, өlymi jaqьnlaşqanьnь kostere. Buna baqmadan çymle memleketlerde proletarlar kapitalqa qarşь „Pariż kommunasь" ve onьn daha quvetlisini hazьrlajlar. Keskin sьnfij qavqalar kete. Jalьnьz bir 1934 senesinde bejaz terror qurbanlarьnьn sajьsь—3,388.082-ge, 1925 senesinden 1934 senesine qadar olqan 10 jьl icinde bejaz terror qurbanlarь 9.510.043 bin adamqa jetişe. 1935 senesi janvar malymatlarьna kore kapitalizm tyrmelerinde 1.042.000 revolytsioner bulunmaqtadьr.

Başьnda kommunistler olmaqnen, çymle memleketlerde proletarlar hic bir qorquzuv, qapatuv, çeza, katorgalarqa baqmadan **Lenin-Stalin** bajraqь altьnda proletar revolytsijasь icyn kureş alьp baralar.

Çymle memleketlerde proletar revolytsijasь oqrьnda kureşmekte olqanlarnь, olarnьn soqaqlarda qalqan aileleri ve balalarь xususьnda qajqьrmaq, olarqa maddij ve medenij jardьm kostermek—bizim internatsional borçьmьz. Mьna bytyn bu işlerni MOPR teşkil'atlarь alьp baralar.

Bu son jьllar icinde SSSR MOPR teşkil'atlarь emekdarlarnьn byjyk bir kutlevij teşkil'atь oldь. Şimdi bytyn Sovetler Sojuzь MOPR teşkil'atь өz etrafьnda 100.000 jacejkada 10 million qadar emekdarnь birleştire. Bu—byjyk quvet. Çymle memleketlerde kureşmekte olqan proletarlar bu quvetni korerek daha zijade quvet ala, kureşlerini devam ettireler. Olar ise korylmegen bir qattьlьqьnen kureşeler.

Bu son jьllar icinde Qrьm MOPR teşkil'atь da sajьça arttь ve işlerini tyzete başladь. Şimdi Qrьm MOPR teşkil'atьnda 90.000 qadar aza hesap oluna. L'akin bu sajь az. Daha bir sьra MOPR komitetleri (Saq, Çankoj, Kezleve ve digerleri) işlerni keregi kibi janьdan qurmadьlar. Bazь jerlerde daha MOPR-nьn vazifesi jalьnьz MOPR azalьq haqqь ve internatsional azalьq haqqь toplamaq kibi anlaşьla. Emekdarlarnь internatsional terbije meselesi unutьla. Bu ise şimdi og sьraqa cьqarьlmaq kerek. Mutlaqa her

SEL'AM

Carizmnin azamatlь kevdesini
Parcalaqan dahilerni kim unutьr?
Mazlumlarnь azat etken gerojlarnь,
Ajtьn dostlar, ajtьnьz siz kim unutьr?

Rahat jaşav şen ømyrge alьp kelgen,
Marksizmnin acqan guli hic solarmь?
Asьrlarça coq kunlerde kelip kecse
Stalinnin emegi hic unutulьrmь?

Hic unutmaz, kapitalqa esir olqan.
Øz kucini satьçьsь emekdarlar,
Hic unutmaz, pomeşcikke bedeninden
Ter aqьzqan esir kojly hem qadьnlar.

Men suqlanam ajlanam da hem de coşam:
Sadelikke ceberlikke, dahilikke.
Bu talantqa hem aqьlqa bir de şaşam.
Hajatьnda qorqu bilmez bir erlikke.

Nasьl etip, suqlanmajьm onda olqan:
Sadelikke ustazlьqqa dahilikke.
Nasьl etip men coşmajьm, ja coşmasьn
Coq millionlь emekdarlar bu rehberge.

Nasьl etip quvanmasьn şu qart ana,
Bøjle oqlan østyrgen son zahmetinen.
Nasьl etip istemesin jaşarmaqa,
Jaşamaqa bir coq jьllar şen ømyrnen

Bu dahinin jarьn icyn emirinen
Vintovkanь alьrmьz biz qolьmьzqa,
Kucly darbe urarmьz biz kapitalqa
„Eger bizim ogorodqa burnьnь soqsa".

Jarьn biz bu dahinin emirinen
Cьqarmьz sonqь qattь uruşlarqa.
Kucly çenknin dehşetli sahnasьnda,
Baqьşlarmьz ømrimizni o saf jolqa.

Bu søzlerni bere jaşlьq, berem men
Her daqiqa, her saat ajtьn, kimge?
Bar dynjada sotsializm quruv icyn,
Bu jemin bar hepimizden Stalinge.

Sel'am menden, sel'am bar millionlardan,
Dynjadaki en mudrij bu dahige.
Jenişlerden jenişlerge alьp kelgen,
Stalinge!
Stalinge!
Stalinge. — **Amet U.**

Qrьm Merkezij Içra Komitetinin III sessijasьna iştirak etken SSSR Merkezij Içra Komitetinin azalarь Şerfedineva Zudije ve Emirova Anife arqadaşlar.

emekdarnьn kapitalist memleketlerindeki proletar revolytsionerlerinin, proletar kutlelerinin kureşlarinen her kun tanьş olmasь kerek. Bundan başqa Qrьm MOPR teşkil'atьnь haqiqaten kutlevij teşkil'at japmaq kerek. Her işci, işci qadьn, her kolxoznik, kolxoznista, komsomol, komsomolka, pioner ve sovet işcisinin MOPR sьralarьna kirmeleri kerektir.

Çymle memleketler proletalarь, proletar revolytsionerleri, **Stalin** arqadaştan, Bytyn Sojuz kommunist (bol'şevikler) partijasьndan, **Dimitrov** ve **Telman** arqadaşlardan ve olarnьn jaqьn soratniklerinin aqajça kureşlerinden ilham alalar. Proletarlar, **Marks-Engels-Lenin-Stalin** bajraqьnь pek juksek tutalar. Bøjleliknen, olar proletar revolytsijalarь işini devam ettireler.

Bizim borçьmьz—olarnьn kureşlerine manevij ve maddij qol tutmaq, millionlarnь, on millionlarnь internatsional ruhьnda terbije etmektir.

Abduraman

FURMANOV

(Ölgenine 10 jıl tolıvı munasebetile)

Dmitri Andrejevic Furmanov 1891 senesi Kastroma gubernasında kojly xorandasında doqdı. 1896 senesi Furmanovnıñ babası kojni taşlap xorandasınen beraber Ivanovo-Voznesenskke kocti. Furmanov balalıqında kecirgen pek aqır xatırlavlarnı jyreginde saqlap keldi. O, 1911 senesinin kuzinde Moskva universitetinin filologija fakul'tesine kire. 1914 senesi frontqa zurnalist olaraq kete ve bu vazifeden başqa açele meditsina jardımı kosteryv işlerini de alıp bara.

Furmanov 1914 senesi imperialist çenkine alındı. 1917 senesi Ivanovo-Voznesensk revolytsijasına iştirak etti. 1919 senesi Frunzenin otrjadı ile birlikte frontqa ketti.

Furmanov 25-nçi Capajev divizijasınıñ komissarı, Tyrkistan frontınıñ sijasij idaresinin nacal'nigi ve Kuban ordusı politotdeli nacal'nigi vazifelerini alıp bardı. Frontta bulunqan vaqıtlarında o ajaqtan saqatlandı. 1921 senesi Moskvaqa qajttı ve univeristetteki bitirilmejip qalqan oquvını devam ettirip bitirdi. O çenk vaqıtlarındaki kostergen qarhamanlıqları icyn Qızıl bajraq ordeninen mukafatlandı.

Furmanov grajdan çenkinin belli bir qahramanı, revolytsioneri olmaqnen beraber, proletar edebijatını teşkil'atlandıruv sahasında da aktiv jolbaşçılıq japtı. Ajnı zamanda özi de proletar jazıçısı edi. O 1923 senesi Moskva proletar jazıçıları birliginin mesul' sekretarı olıp calıştı.

Furmanov „Capajev" ve „Mjateż" adlı eki byjyk edebij eser jazdı.

Furmanov „Capajev" da revolytsion pafosnen aşlanqan Capajev divizijası ve onın jolbaşcılarınıñ qahramança kureşini kosterdi. Furmanov mında orduda kecmekte olqan ictimaij kosterişlerni mejdanqa cıqarıp, onın sijasij anı nasıl jukselgenini ajdınlata. Revolytsijada stixijalı kojly hareketini çanlandırqan Capajev otrjadınıñ başında Komissar Kljekovnıñ sijasij jolbaşcılıqı ve terbijesinen javaş-javaş jeniçi, sijasij anlı bir ordu olıp cıqqanını kostere.

„Mjateż"de ise Semirecijada olıp kecken grajdan çenkinin aqır kartinalarını kostere.

„Mjateż"de ve ajnı zamanda „Capajev" da iştirakciler coqtır, l'akin esas qahraman massadır ve bunı massa her eki eserde de doqru, ajdın ve tam surette kosterilgendir. Onın eserleri emekdar massaza tarafından byjyk isteknen oqula.

„Capajev" Moskva teatrleri sahnasında ojnalqanı kibi, şimdi seslikinoqa alınıp bytyn Sojuzda byjyk muvafaqijet qazandı.

Furmanov Qrım oqujuçılarna da bellidir. Onın „Capajev" eseri ve „Qızıl Dessant" hikajesi Qrım tataları arasında terçime olundı.

Bundan qajrı onın „Capajev" adlı eserinden alınıp, Furmanovnıñ aptesi Anna Furmanova tarafından jazılqan „Capajev" adlı pjesa ve kene Furmanovnıñ „Mjateż" adlı romanı bojınça jazılqan „Mjateż" pjesası bizim Qrım tatar teatrinde ojnalqan ve sejirçiler tarafından byjyk itibar qazandı. Her işci ve kolxoznik qadın Furmanovnıñ eserlerini oqumalıdır.

BIZ GURLEP ÖSKEN CECEKLERMIZ

O, inçe qaşlarьnь kerip, şaqьldap kule de:

— Menim ceber bir qьz olmamnь anam da pek sevgen edi. O, daha men jaş ekende „qьzьm seni kolmek örgen jerge kirsetirim, mutlaq örylgen urbalarnьn ustasь olursьn degen" edi.

Anasьnьn bu işini sevgeninin de sebebi bar. Bu şaj olqan:

Zekijenin babasь evelde jukci olьp calьşqan, ona „Kazanskij Taktagan" dep kule ekenler. O, ken çavrunlь uzun bojlь qajraq taş kibi saqlam bir kişi eken. Özinin şaqasьnen xalqnь kul'dyre şenlendire eken.

Bir kun jukciler jyn taşьqanlar. Bu vaqьtta Zekijenin babasь qojnunь, çeplerini jynge toldurqan ve evine sevine-sevine kelgen de:

— Apaj baq, balalarqa coraplьq jyn ketirdim corap örersin. Zekije qьzьmьzqa şal örersin— degen. Anasь quvanqan, ama özi örmege bilmej. Kişige berip japtьrsa aqca kerek, satip alsan aqca kerek. Aqca da jetişmej. Qoranda zornen kecine.

Zekijenin babasь apajьna acuvlanqan. Bir şej bilmejsin degen, acuvlanqan, apajьnen darьlьşqanlar.

Zekijenin anasь öz-özine darsьqqan da:

— Ax seni dynjalar, bizni dört dьvar icinde qapap taşlaqan dynjalar....

Koz jaşlarьnь tьqьrtьp sevimli Zekijesini aldьna alьp qucalap sevgen-sevgen de:

— Senösip jetişkençe belki bir baxtlь ömyr kelir de seni kolmek örgen jerge berermiz. Özin urba örersin, ceber bir qьz olursьn—degen.

Mьna o, anasьnьn bu sözlerini her vaqьt xatьrlaj. Zekije sözini devam ettire.

— Işte başlanqьc mektepni bitirgen son, 1931 senesi Aqmesçidte kolmek örgen proizvodstvoqa kirdim. Şu senesi de meni komsomolqa aldьlar. Men ilki kunlerden başlap öz sanatьmnь jyrekten sevdim. Işime namuslьça sarьldьm. Stanogьmь sevdim, kun-kunden öz kvalifikatsijamnь jukselttim, 18 majka jerine 36 majka ördim, 8 kolmek jerine 16 kolmek ördim. Ebet bu qolaj olmadь. Bu çiddij calьşuv talap etti.

— Ja siz şimdi ne işde calьşasьnьz?

Zekije ateş kibi parьldaqan qara kozlerini jьltьratьp, şen jyzini qьzarta da kule:

— Meni vidvigat ettiler. Şimdi Fangovьj tsexnin instruktorьm, menim tseximde 4 brigada bar. **Kirov** arqadaş adьna 4-nçi brigada—staxanovçь brigada. Şimdi biz staxanov dekadasь ötkeremiz. Men özim ögime özimiznin 8 mart

„Qrьm trikotaz" fabrikasьnьn staxanovçьsь Taxtaganova Zekije arqadaş

qadьnlar bajramьna ve komsomolnьn 10-nçь sjezdine qadar bytyn tseximni staxanovçь japmaqnь ogime qojdьm. Hem japarьm. Bunьn icyn bizde şarait bar. Biz kvalifikatsijamьznь jukseltmek icyn texnikij oquvnь teşkil'atlandьrdьq, qalmaj qatnajmьz. Sotsialist jarьşьnь kenişletmektemiz.

L'akin bu jeterlik degil. Men öz bilgimnen qanaatlenmejim. Komsomol teşkil'atь sijasij bilgimizni kotermek icyn keregi kibi jardьm etmej. L'akin men bu eksikliklerni de bitiririm.

Zekijenin arqadaşlarь onь seve ve sajalar, onь begeneler. Tabiatlь, şen, işini başara—dep maqtajlar. Calьşuv protsesinde onьn özi de östi, jaşajьşь da tyzelip ketti, Onь 10 kere mukafatladьlar. Ilkide Zekije 55 ruble ajlьq ala edi, l'akin şimdi 200 ruble qazana.

Rahatlıq kunimizni nasıl keciremiz

Qrım şvejprom fabrikası fabkomınıñ ve kitapxanesiniñ qajretlerinen fevlal' 26-da rahatlıq kuni, staxanovçı **Fatma Abla** arqadaşnıñ evinde „Nefis edebijatta Qızıl Ordu" temasında beseda otkerildi. Fabrikanıñ en jaxşı staxanovçılarından başqa, fabkom reisi jardımçısı Maqsımaçı, direktor jardımçısı Kozints, tsex nacal'nikleri ve sovet jazıçılarından Fetisl'amov, A. Dermençi, Amdi Halim, Tair Usein, Baxşişov, Şamil Al'adin ve tatar teatr artistlerinden Umerov, Diktanova, Xalilev ve şef qısımınıñ qızıl askerleri bulundılar.

Fetisl'amov arqadaş öz dokladında biz icyn bediij edebijatnıñ ehmijetini anlattı ve Qızıl Ordunıñ bojevoj jolınıñ ajdınlatqan eserler xususında ajttı. Ajnı zamanda Fetisl'amov arqadaş bizim Qrım sovet şairleri ve jazıçılarınıñ janı eserleri haqqında da ajttı. Besedada iştirak etken şair ve jazıçılardan—Tair Usein, Amdi Alim, Baxşişov ve diger arqadaşlar özlerinin Qızıl Orduqa baqışlanqan şiirlerini oqudılar.

Jazıçılar sojuzınıñ vekili, Baxşişov arqadaşnı edebijat togereginiñ jolbaşcısı olaraq tevsije etti. Jene bu jerde Baxşişov arqadaş kitapxane mudiri Manevic arqadaşnen birlikte 15 arqadaşnı edebij togerekke jazdı.

Beseda, arqadaş cajinen kecti. Besedada 75 adam iştirak etti. Beseda ojun ve jırlarnen başladı ve ojun, jırlarnen de bitti.

Biz bu besedadan memnyn qaldıq ve bediij edebijatnıñ ne qadar byjyk ehmijeti olqanını anladıq. Besedadan soñ kitap xaneniñ aktiv oqujuçıları olmaqa ve edebijat togereginde calışmaqa qarar berdik. Biz öz rahatlıq kunimizni şenli ve quvanclı kecirdik. Fabkomqa kitap xanege, şairlerge ve jazıçılarqa, artistlerge öz rahatlıq kunimizni böjle fajdalı ve quvanclı kecirgenimiz icyn teşekkyr etemiz.

„Jaşajış guzelleşti, arqadaşlar! Jaşamasa zavqlı oldı!"

Fabkomdan ve kitap xaneden, bizge byjyk fajda ketirgen böjle besedalarnı sıq-sıq japmasını riça etemiz.

İşciler: **Mustafajeva, Fatma Abla, Erzina, Aşirova. Sulejmanov, Sulejmanova, Lurje.**

O,—men evimizni tyrlendirdim, endiden soñ ketken sajın şen, zavqlı, medenij jaşamaq istejim. Evimizde radio bar. İşten qajtqanda radionıñ nazlı-nazlı jırlarını dinlejsin. Tatar devlet teatrinde ojnalqan janı pjessalarnıñ birin qaldırmaj kordim. Kinolarqa baram.

— Men quvanam cynki biz baxtlı epoxada jaşajmız. Biz **Stalin** epoxasınıñ gurlep ösken ceceklerimiz. **Stalin** arqadaş bizge zavqlı jaşajış berdi. Böjle jaşavnıñ icinde bytyn jyreginnen öz işine sarılıp, işnin texnikasını bytyn gizli sırlarını ögrenmege meraqlanasın. Bytyn şejlerni ogrenmege ımtılasın. Anam bir kun ajtmasa ekinci kuni mutlaqa xatırlaj:

— Balam erte doqqanıma janam, biz ne daj baxtsız oldıq, evden cıqmaj, otura bir şejge kirişmej edik.

O, babama baqıp kule de:

— Anası-babası jaşlıqında jaşav kormedi, barsın balaları gur serbest, zavqlı jaşasınlar— dij.... Bizim baxtlı jaşavımızqa, bizim qijmetli anajlarmız da qajta-qajta quvanalar, suqlanalar.

Biz **Stalin** epoxasınıñ gurlep ösken ceceklerimiz.

S. Emirov.

ABORT

Doktor вesedasь

Bu sөz her keske tanьş вir sөz olsa da, onьn ehmijetini ve ondan kelgen zararlarnь coq adam keregi kiвi anlamaj. Bundan seвep xalq arasьnda aвort pek qolaj вir şej degen fikirler kene de jaşamaqtadьr.

Bu fikirler son dereçe janlьştьr. Aвortqa operatsija dep вaqmaq kerek ve hem o qolaj operatsijalardan degilder. Doktor aвort japqan vaqьtta hic вir şej kormej, jalьnьz qolunьn hareketine ьşanьp aвort japa. Bazь vaqьtlar qolajsьz hareketler netiçesinde aвort japqanda qullanьlqan keskin ve uçlu instrumentler, ymytsizden вala jataqьnь teşip, qarьn вoşlьqьna ceşit pislikler (mikroвlar) jollap, qadьnnь „Perivanit" xastalьqьna oqratalar. Bu xastalьq qajet aqьr вir xastalьqtьr, ondan insannь qurtarmaq da pek zordьr.

Bazь vaqьtlarda ise aвort japqanьndan вir qac vaqьtlar kecken son, вala jataqьndan toqtamaj qan aqmaqa вaşlar. Bu qan aqqan vaqьtta açele surette jardьm kosterilse, qan aquvdan coq zarar kele. Jardьm kecikse qadьn, coq qan qajьp ete, zajьflaşa ve qac ajlarqa qadar esini toplap olamaj, (saqlam adam вir qac litr qan qajьp etse өle). Onьn icyn aвort japьlqan son en azdan 3—4 kun xasta xanede qalmaq kerektir. Cynki xasta xanede her vaqьt doktorlar вulunqanьndan kerek vaqьtta jardьm kosterilir.

Aвorttan son вala jataqьndan qannь qajьp etyvden вaşqa вir osloznenije daha qala вile. Ona da sepsis dejler (zarozenije krovi). Sepsisten adamnь qurtarmaq daha da zordьr. Qadьn xastalьqlarьndan өlgen qadьnlarnьn 50 protsenti sepsisten өleler. Sepsisnin вir seвeвi de pisliktir. Xasta xanede sepsis xastalьqь pek sijrek ola, cynki onda doktorlar temizlikke son dereçe reajet eteler.

Bazь vaqьtlar aвorttan son qadьnlarnьn вala jataqьnda, jumurtalьqьnda ve ilaxri вir coq xastalьqlar (qadьn xastalьqlarь), mejdanqa kele. Bөjle xastalьqlarnь вitirmek icyn sьdьrqь вaqьlmaq kerek ola. Aвortnьn вir zararlь tarafь daha, sьq-sьq aвotr japqan qadьnnьn xastalanьp, вala jataqьnda вala turmajuvьdьr. Netiçede o qadьn өmyr вojь analьqnь qajьp ete.

Bir soj qadьnlar loqsanь (вala doqurmaqnь) pek cekiştiriçi şej вellejler. Janij aqrьdan qorqup doqurmajlar. Cynki olarqa aqrьsьz doqurmaqnьn mumkyn olqanьnь kimse sөjlegeni joq. Bu ufacьq misal' вizge, sanitarijanьn keniş qadьnlar massasь arasьnda daha keregi kiвi darqamaqanьnь kostere.

Sovet meditsinasь, aqrьsьz doquruvnьn caresini de taptь. Bugun вinlerçe qadьnlarnьn вu il'açlarnen fajdalanaraq, hic вir aqrьsьz doqurqanlarьnь koremiz. Bu il'açlar daha keniş surette qullanьlmasalar da, l'akin kit-kite вyjyk jol alaçaqtьr.

Qadьn вaşqa xastalьqlarnen xasta olsa (mesela: jyrek, вujrek xastalьqlarь, taznьn tarlьqь), jalьnьz aвort japmaqa izin вerilir. L'akin qadьn xastalьqlarь olqan qadьnlarqa aвort japmaq pek qorquncludьr. Onьn icyn qadьn jukly olqanьnь dujqanь kiвi, kecikmej konsul'tasijaqa вarьp, өzini kostermek kerektir. Cynki yc aj kecken son вala вyjykleşe. O vaqьt aвort japmaqa hic de mumkyn olmaj.

Bөjleçe, qadьnlarnen, aвortnьn zararlь вir şej olqanьnь anlamaqnen, өzlerinin өmyrlerini qajьp etmek degil de, вөjle vaqьtta açele surette doktorqa korynmelidirler.

Doktor: **Arslanov**

Bytyn Qrьm agronomlar soveşcanijesinin delegatkalarь. Oturqanlar: (soldan saqqa) 1. Margulis — Aqmecet 1 №-li MTS-inin ucastka agronomь, 2. Ivanova A.—Narkomzemnьn urluqcьlьq вөlyginin mudiri. 3. Levina K,—Icki MTS inin agronomь. Ajaqtakiler: 1. Cervacinska a A.—Byjykonlar MTS-inin ucastka agronomь, 2. Vitkina—Saq MTS-inin semenovodь,—Baxtьşeva—Aqmecet № 1 MTS inin semenovodь. 4. Pakrovskaja—Zaxire teçriвe stantsijasьnьn selektsija вөlyginin mudiri.
Foto: M. Kats.

ARTELNIŊ ƣONÇESI

Revolytsijadan evel edi. Byjykөzenbaş kojinde fuqare bir coban bar edi. O, bala pek seve edi. Sevgenine kore de 7 çan bala sahibi ola. Coq vaqtьnь daqda, qojlar janьnda kecirgeninden, evine sьq kelemej, sijrek de olsa kelgen vaqьtta balalarьndan ajrьlьp ketemej, olarnь sevip-sevip tojamaj edi.

Edajecik o vaqьtta daha qucaqta edi. O babasьnь bilmej, l'akin anasьnьŋ teren gonylden xatьrlavlarьnь anƣan sajьn açьna, xorlana. Ve babasьnь koreçigi de kele. Cynki o xatьrlavlar şimdi aqьl baliƣ olƣan Edajege babasьz kecilgen aqьr jьllarnь, aqьr kunlerni de xatьrlata da, onьŋ koz jaşlarь jaqmur danecikleri kibi janaqlarьna tьqьralar.

Coban aqaj, kulak qojlarь ardьndan juryvi, qattь ajazlarda cьrьl-cьplaq oluvь netiçesinde jap-jaş toşekke tyşyp өlyp kete. Bir-birinden birer-ekişer jaş farqlь olƣan 7 balaƣa tojalmaj, olarnь jaş anaƣa taşlap kete.

Vaj bu jaş ana neler-neler koryp kecirdi. Bir taraftan sevgili arqadaşьnьŋ өlmesinin janьqь, ekinçi taraftan hic bir tyrly kelir olmadan bu 7 çan xorandanь asrap byjytmek tyşynçeleri jaş ananьŋ qalbine ine olьp saplanalar. L'akin o өzini çojmaj, keciniş jollarьnь araştьra.

Qrьmda işci-kojly hukumetiniŋ qurulmasь jaş anaƣa bu keciniş jollarьnь qolajlaştьrdь. Edajeniŋ anasь 7 balanen Өzenbaştan Baqcasarajƣa kocyp janь acьlƣan bala prijotьna jerleşti. Mьnda o өz emeginen ve proletar devletiniŋ jardьmьnen balalarьnь өlymden qurtaruv jollarьnь tarьştьra. L'akin coqqa barmaj aclьq jьlь kelip basa, ve onьn çandan sevgen balalarьndan bir qacьnь alьp kete. Bu vaqьtta kickene Edijecik endi 5 jaşьna kelgen edi. O pek atik, çanbaz qьzcьq.

Prijut darqatьldь. Balalarnьn bir taqьmlarь mekteplerge, bazьlarь өz tuvƣanlarьna berildiler. Bilgisi olmaqan ana camaşьr çuvьp sevimli balalarьnьŋ ileriki baxьtlь өmyrleri icyn calьşa, olarnь esirgej. Jarьn olar da өz sevgili anasьnь şaj sevip-sajьp baqmaq, esirgemek kerekler.

Kollektivizm idejasь jene, kustarlar kollektiv calьşuvnьŋ ajrь calьşuvdan ystynligini anlap arteller qurup başlajlar. Bu vaqьt Edajenin anasь da „Qьzьl quvet" arteline kirip uborşcitsa xьzmetinde calьşa.

L'akin o qadar xorlьq koryp kelgen ana artьq aqьr xьzmetke dajanalmaj. Bu vaqьt onь kençe qьzь Edije deniştire. 16 jaşьndaki Edajege de өz jaşьnьŋ işi olmaqan uborşcitsalьq hic de l'ajьq degil edi. Edije daha jaş, ona hem oqumaq ve hem de çandan, gonylden sevgen anasьnь baqmaq kerek. Çahil qalmaq, өmyrniŋ qujruqьnda qalmaq demek olaçaqьnь anlap başlaqan Edije uborşcitsalьqnь taşlap 1932 senesi „Qьzьl oktabr" arteline calьşmaqa kire. Hem oquj, hem de calьşa. Edaje Bekir jaş өmrynin bu tarafьnь şaj hikaje ete:

— Men artelde 2 jьl calьşqan soŋ kombinatqa oqumaqa da qatnap başladьm. Mektep menim anьmь bir tamam deniştirmektedir. Men evelden tyşynmege bilmej ve өz tarafьmdan initsiativa kosteralmaj edim. Oquv insanqa coq şej ogrete eken. Men şimdi 7-nçi sьnьfta oqujьm. Proizvodstvoda da calьşam. Şimdi men nasьl japsam guzel ve coq iş japmaq mumkyn olaçaqь yzerine tyşynmege ve tyşynçemni өmyrge de kecirmege bilem.

Şaj, Edaje Bekir arqadaş tyşynmege ve өz tyşynçesini işte de kostermege bile. O, kundelik iş normasьnь coq artqac toldьruvnьŋ usulьnь qolaj taptь. Bu haqta pek skromnьj olaraq şaj dij:

— Men 1932 senesi kundelik iş normamnь tolduramaj edim. Bizge kunde 97 cift carьq tikmek kerek edi. Men ilki ajlarь bu normanь 50—58-den juqarь cьqaramaj edim. Ebet, el alьşьqlьqь da joq edi. Ama mesele jalьnьz bunda da degil edi. Soŋ men onьŋ qolajьnь şaj taptьm, ve el caltlьqьnь arttьrmaq, laqьrdьnь eksiltmek qararьna keldim. Şaj etken soŋ 97 cift normamnь artqa, coq artqa qaldьrьp başladьm. Ekinçi jьlь 100—110, ycynçi jьlь 120—130 cift carьq tikip başladьm. Arqadaşlar menim bu өsyvimde sьr qьdьrьp başladьlar. Men olarqa doqrudan-doqru ajttьm. Mьnda sьrnь tapmaq pek

qolaj. Menim qollarьmnьn hareketine ve iş vaqtьnda distsiplinalь olqanьma diqqat etseniz jeter dedim.

Haqiqaten Edajenin qollarьndaki caltlьqqa вaqqan sajьn coşasьn. Olar maşina kiвi calt hareket eteler. Hem emek distsiplinasьna riajet etyv ondaki вu caltlьqnь daha zijade arttьra. Edaje pek haqlь olaraq staxanovçь adьnь aldь. O artelnin вir qonçesi. Normasьnь şimdi eki qat artqac toldura.

— Eger artelde sьdьrqь iş olsa—dij Edajë—men normamnь daha artqac toldurьr edim, l'akin вizim artel вazь vaqьt xam mal olmajuvьndan tolu nagruzkanen calьşmaj.

Artel Edajenin işine qijmet kese. Edaje yc jьlnьn icersinde hem iş udarnigi, hem de oquv udarnigi olqanь icyn 7 kere вaqьş aldь. Radio, krovat, polto, ajaqap, anter ona вerilgen вaqьşlardьrlar.

Edaje hem mergin atьçь, o daha jaqьnda Voroşilov atьçьsь oluvqa da norma вerdi. Өzenвaşlь coвan aqajnьn qonçesi Edajecik şimdi Baqcasaraj „Qьzьl oktaвr" artelinin de en guzel staxanovçьsь ve qonçesi oldь. Edaje daha pek coq iş nymuneleri kostereçektir.

D. Selme

K. A. Żuravl'ova

Moskva zavodlarьnьn вirinde calьşqan K. A. Żuravl'ova, daha jaqьnlarda 3 вala doqurdь. Moskva Ostroumov adьna doqruv evinin хaвer вergenine kore, Żuravl'ovanьn вirinçi oqlu fevral' 8-de saвa saat 7-ni 40 daqqa keckende doqdь. Onьn cekisi 2300 gram. Ekiçnisi 10 daqqadan son doqdь, cekisi 1860 gram keldi. Ycynçisi ise ekinçisi dooqqandan 5 daqqadan son doqup, cekisi 1880 gram keldi.

K. A. Żuravl'ova 27 jaşьnda. Bu onьn вirinçi doquruvь. Qadьn ve вalalar өzlerini pek jaxşь dujalar. Żuravl'ova 3 вalanь da өz sytinen вeslej. Bu syt вalalarqa jetişmegeninden вalalar sterilizlengen sytnen de вesleneler. Qadьn ve вalalar icyn maxsus doktor kozetyvi tajin olьndь.

K. A. Żuravl'ova өzinin yc ooqlunen вeraвer Otroumov adьna doquruv evinde

Mesul' redaktor: **Bekirova Reвija.**

Напечатано в 1-й Гостипографии в Симферополе. Главлито Кр.АССР № 1001 Тираж 1700 экз. Заказ № 560

№1097

Fijatь 40

„QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA“

ƶurnalьnь oqujuçьlarnьn nazar diqqatьna

VKP(в) OK-nьn qararь muçibi „Qadьnlьq sotsializm jolьnda“ ƶurnalь, 1935 senesi nojabr ajьndan başlap „Janь Dynja“ gazetasьnьn redaktsijasь janьnda cьqarьla.

Bu ƶurnal icyn jazqan bytyn materiallarьnьznь „Janь Dynja“ gazetasьnьn redaktsijasьna jollanьz.

ADRES: Aqmesçid, Karl Marks soqaqь № 6.

Ц. 1986
Акт № 49